

ЛОГІСТИКА ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА У ВІЙСЬКОВИХ УМОВАХ

LOGISTICS AS A KEY FACTOR OF ENTERPRISE FUNCTIONING IN MILITARY CONDITIONS

Анотація. Досліджено особливості формування та функціонування логістичної діяльності під час повномасштабного вторгнення росії в Україну.

Abstract. Peculiarities of the formation and functioning of logistics activities during the full-scale Russian invasion of Ukraine have been studied.

В умовах глобалізації ринку та розвитку інформаційних технологій логістика являється одним із перспективних напрямів розвитку сфери бізнесу. Вчені виділяють багато трактувань поняття «логістика», проте найбільш влучно виразив Тарасенко Ю., що логістика — це інтегрована система планування, контролю, управління та регулювання потоками ресурсів на підприємствах як єдиним цілим, яка допомагає заощаджувати гроші, час, обладнання, площі, продукцію та ін. Логістика дозволяє контролювати всі процеси, де можна здійснити економію, а саме: постачання, продаж, транспортування, упаковка, закупівлі, зв'язок з митницею і державними органами. [1, с. 133]

Зростання значення логістики на підприємстві пов'язане зі збільшенням промислового виробництва. Більшість компаній зорієнтовані на зменшення витрат, пов'язаних із доставкою матеріального потоку від джерела до кінцевого споживача за рахунок оптимізації логістичної системи. Налагоджена логістична діяльність підприємства забезпечує підвищення його конкурентоспроможності та надає змогу швидко реагувати на зміни ситуації на ринку [2].

Повномасштабне вторгнення російської федерації 24 лютого змінило життя та призвело до складної економічної ситуації в Україні. У непростому становищі опинився бізнес, що надало розуміння негайного переходу підприємств в екстрений режим роботи. Сфера бізнесу зазнала більших втрат, чим за два роки пандемії. Більшість підприємств припинили роботу через декілька причин:

- територія окупована і ведуться військові дії;
- проблеми з логістикою та нестача запасів сировини.

Питання перебудови системи логістики є другим, після проблеми вторгнення російських військових. Війна призвела до відсутності морських перевезень, які поставляли за приблизними даними близько 65% всього експорту, блокування авіаперевезень, погіршення функціонування залізничних шляхів та ускладнення роботи автомобільного транспорту. Крім того, розбомблено багато складів та логістичних центрів, обірвалися поставки сировини з найбільших виробничих міст (Харкова, Запоріжжя, Маріуполя, Херсона, Одеси тощо) через проведення бойових дій на територіях. Такі умови призвели до наступних наслідків: втрата налагоджених логістичних маршрутів, збільшення часу доставки, значне підвищення ціни за перевезення, зменшення запасів товару на складах.

У ситуації, що склалась актуальною проблемою виступає питання побудови та оптимізації нових маршрутів за мінімальних витрат та з найбільшою продуктивністю. Підприємства мають знаходити альтернативні варіанти побудови логістики, оскільки недосконалість логістичної діяльності може спричинити вимушене закриття компанії через відсутність можливості поповнювати запаси матеріальних ресурсів.

Наразі компанії впроваджують принцип максимальної економії на вантажоперевезеннях. Систематизація руху товарів чи вантажів здійснюється відповідно до поточних умов в країні. Логістичний маршрут прокладають так, щоб охопити якомога більше території за один раз. Якщо вантаж не займає все місце, шукають інший вантаж від інших замовників у тому ж напрямку. Таким чином відбувається економія пального, зменшується кількість транспорту на дорозі, що важливо в цілях безпеки, та збільшується кількість задоволених споживачів.

Можна виділити декілька принципів, які враховують в сьогоденних умовах при здійсненні логістичної діяльності:

1. Товар має знаходитися в одному місці;
2. Важливо визначити точний час, коли товар буде готовий до відправки та проінформувати задіяних осіб;
3. Визначити хто і де буде приймати вантаж;
4. Обидві сторони здійснення перевезення товару мають мати контакти один одного для уточнення необхідної ситуації у разі необхідності.

Ці заходи допомагають забезпечити більш-менш стабільну діяльність логістики підприємства.

Важливо виділити, що функціонування логістики компанії напряму залежить від інформаційних потоків. Під час воєнного стану в Україні передача інформації на всіх етапах здійснення логістичної діяльності є безупинною. Тепер підприємства активно моніторять новини щодо актуальної ситуації в країні та прогнозують свої подальші дії в залежності від стану на дорогах. Всі учасники, які задіяні в логістичній діяльності, постійно отримують необхідну інформацію, що стосується перевезення. Транспортування вантажу максимально відслідковується відповідно визначеного маршруту.

Через війну в Україні підприємствам довелося вибудовувати нові маршрути доставки товарів. Звичайні сполучення між містами втрачено, тому доводиться шукати нові дороги для об'їзду небезпечних ділянок та обвалених мостів. Звичайно, такий шлях є довшим та непередбачуваним, проте наразі в пріоритеті стає безпека.

Крім перебудови маршрутів, підприємства стикаються з проблемою підвищення вартості доставки. Варто виділити ряд факторів, які впливають на вартість перевезення за сучасних умов:

- збільшення відстані доставки;
- дефіцит транспорту;
- значні ліміти на паливо;
- небезпечність перевезення;
- недостатня кількість складських приміщень.

Важливим напрямком також стала реорганізація та збільшення ланцюгів постачання. Це пояснюється тим, що більшість сировини поставлялося з-за кордону через морські або авіаційні шляхи. Наразі компанії вимушені налаштовувати нові маршрути доставки необхідних матеріальних ресурсів, які займають набагато більше часу та коштів. Зокрема, імпорт сировини тепер в більшості перенаправляється в Польщу чи в Румунію і вже звідти відбувається доставка в Україну.

У логістичній діяльності компаній важливою складовою під час війни стало програмне забезпечення. Підприємства, які мали новітню програму для роботи логістики, змогли швидше пристосуватися до сучасних умов ринку, а саме: організувати та оптимізувати процеси логістичної діяльності, забезпечувати перетік необхідних інформаційних, матеріальних та фінансових потоків і налаштувати роботу компанії на нових підставах. Але варто наголосити, що багато компаній використовували російській програмні продукти (наприклад, Бітрікс24), але після вторгнення росії в Україну категорично від них відмовилися та замінили на інші альтернативні варіанти. Звичайно, встановлення нового програмного продукту несе за собою додаткові витрати, проте забезпечує кращий економічний ефект для підприємства.

Взагалі робота компаній, що мають налагоджену логістику, на час війни дещо змінили свою діяльність. Компанії повністю або частково зайнялися роботою на користь держави та суспільства, а саме - доставкою найнеобхіднішого: займаються перевезенням гуманітарної допомоги, забезпечують людей продуктами та іншими необхідними речами. Крім того, деякі підприємства займаються перевезенням амуніції для бійців у різні точки. Гуманітарна допомога перевозиться безкоштовно, але компанії просять заправляти автомобілі. У окремих випадках, якщо автомобіль їде за визначеним маршрутом компанії, може підібрати гуманітарний вантаж у тому ж напрямку. Це свідчить про те, що зараз всі зосередженні в першу чергу на тому, щоб наблизити Україну до перемоги.

Отже, підсумовуючи вище сказане, можна сказати, що за умов війни логістична діяльність важлива як на рівні держави, так і на рівні бізнесу. Незважаючи на зміни та складнощі, логістика постійно працює та не буде зупинятися. Зараз логістика являється основним аспектом забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Завдяки наявності новітніх підходів у логістичній діяльності, використанні інноваційного програмного забезпечення та сучасного обладнання, компанії змогли швидко зреагувати на зміни ринку та забезпечити ефективну діяльність під час воєнного стану.

Література

1. Тарасенко Ю. В. Економічна наука. *Економічна сутність та значення логістики для діяльності підприємства*. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2015/30.pdf
2. Литюга Ю.В. *Управління ризиками логістичної системи підприємства: сутність, оцінювання, методи* / Ю.В.Литюга // Ефективна економіка. – 2017. – № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5646>.

УДК: 330.341

Олександр Любіч

*д.е.н., проф., віце-президент,
alyubich@ukr.net*

Геннадій Бортніков

*к.е.н., провідний науковий співробітник,
ДННУ «Академія фінансового управління»,
gbgood@ukr.net*

МЕХАНІЗМ КОНЦЕСІЙНИХ КРЕДИТІВ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ І ПІСЛЯ ВІЙНИ

CONCESSION LOAN FRAMEWORK TO SUPPORT INNOVATIVE ENTERPRISES IN MARTIAL LAW AND AFTER THE WAR

Анотація. Механізми пільгових (концесійних) кредитів потребують чіткої структуризації та якісно нового рівня розкриття інформації. Автори конкретизують поняття пільгових кредитів та надають пропозицію щодо запровадження в Україні спеціальної програми кредитної підтримки інноваційних підприємств у пріоритетних галузях економіки.

Abstract. The frameworks of concessional loans require clear structuring and a qualitatively new level of information disclosure. The authors specify the concept of soft loans and propose the introduction in Ukraine of a special program for credit support addressed to innovative enterprises in priority sectors of the economy.

Концесійний (пільговий) кредит — це позика, надана на більш вигідних умовах, ніж позичальник міг отримати на ринку. Пільговими умовами можуть бути одна або декілька з наступних:

нижча процентна ставка від ринкових для позичальників з аналогічним рівнем ризику та забезпеченням;

відстрочення погашення (кредитні канікули) основного боргу на період критичного стану бізнесу або економіки;

без застави та під гарантію, але під особисте поручительство (вексель);